

11^ο Διεθνές Συνέδριο για τη Ζωογεωγραφία, την Οικολογία και την Εξέλιξη της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών

21 - 25 Σεπτεμβρίου 2009, Ηράκλειο, Κρήτη

Ψήφισμα

Να σταματήσει η υποβάθμιση των νησιωτικών υγρότοπων της Ελλάδας

Σήμερα, Παρασκευή 25 Σεπτεμβρίου 2009, στα πλαίσια του 11^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου για τη Ζωογεωγραφία, την Οικολογία και την Εξέλιξη της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών (11th ICZEGAR) και με πρωτοβουλία του WWF Ελλάς πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας θέμα “*Η σημασία και η κατάσταση διατήρησης των υγρότοπων των νησιών της Ελλάδας*”.

Όλοι οι επιστήμονες που πήραμε μέρος σε αυτή την συνάντηση διαπιστώσαμε ότι απαιτείται άμεση λήψη μέτρων για την προστασία των υγροτοπικών οικοσυστημάτων, τα οποία έχουν εξαιρετική σημασία για τα ελληνικά νησιά. Με πλήρη ομοφωνία συμφωνήσαμε στα παρακάτω και τα απευθύνουμε ως έκκληση προς όλους τους σχετικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων της Ελληνικής Κυβέρνησης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των Περιφερειών, των ΟΤΑ πρώτου και δεύτερου βαθμού, των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων, των χρηματοδοτικών οργανισμών και του κοινού.

Ιδιαίτερα, οι επιστήμονες που υπογράφουν το παρόν ψήφισμα:

1. **Λαμβάνοντας υπ’ όψη** ότι οι υγρότοποι των ελληνικών νησιών έχουν τεράστια οικολογική σημασία καθώς συμβάλουν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, φιλοξενούν μεγάλο αριθμό ενδημικών ειδών και σπάνιους τύπους οικοτόπων, αποτελούν βασικό κρίκο στον υδρολογικό κύκλο των νησιών και συμβάλλουν στη δημιουργία και διατήρηση εδαφών, καταπολεμούν την ερημοποίηση και συμβάλλουν στη μωσαϊκότητα τοπίων με μεγάλη οικονομική, πολιτισμική και οικολογική σημασία.
2. **Σημειώνοντας** ότι σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του WWF Ελλάς, υπάρχει ένα μοναδικό δίκτυο 806 υγρότοπων μεγαλύτερων του ενός στρέμματος που βρίσκονται σε 80 νησιά (485 υγρότοποι σε 67 νησιά του Αιγαίου, 200 υγρότοποι στην Κρήτη και σε 2 δορυφορικά νησιά αυτής και 121 σε 10 νησιά του Ιόνιου Πελάγους).
3. **Αναγνωρίζοντας** ότι αυτό το δίκτυο έχει και παγκόσμια οικολογική σημασία καθώς οι υγρότοποι των νησιών χρησιμοποιούνται ως χώροι ανάπαυσης και ανεφοδιασμού από εκατομμύρια μεταναστευτικά και διαχειμάζοντα πτηνά.
4. **Αντιλαμβανόμενοι** ότι οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης και οι έντονες εποχικές πιέσεις που δέχονται οι φυσικοί πόροι στα περισσότερα από τα ελληνικά νησιά έχουν ως αποτέλεσμα την απότομη αλλαγή των χρήσεων γης, τη μείωση των αποθεμάτων νερού και την υπέρβαση της φέρουσας χωρητικότητας του περιβάλλοντος.
5. **Διαπιστώνοντας** ότι η ανεπάρκεια στον ελληνικό χωροταξικό σχεδιασμό και στο σύστημα περιβαλλοντικής προστασίας και οι σοβαρές ελλείψεις στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας επιτείνουν τα προαναφερθέντα προβλήματα.
6. **Ανησυχώντας** για το γεγονός ότι οι περισσότεροι νησιωτικοί υγρότοποι υποβαθμίζονται με αυξανόμενους ρυθμούς κατά τις τελευταίες δεκαετίες και συρρικνώνονται εξ αιτίας επιχωματώσεων, εναπόθεσης μπάζων, δόμησης, διάνοιξης δρόμων, ρύπανσης, αποστράγγισης, στήριξης των εισροών νερού και της υπερβόσκησης.
7. **Ανησυχώντας** διότι αυτά τα μικρά παράκτια οικοσυστήματα είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα στις κλιματικές αλλαγές και θα έπρεπε να προστατευτούν καθώς θα μπορούσαν να έχουν ένα καθοριστικό ρόλο στην καταπολέμηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής σε τοπικό επίπεδο.

11^ο Διεθνές Συνέδριο για τη Ζωογεωγραφία, την Οικολογία και την Εξέλιξη της
Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών

21 - 25 Σεπτεμβρίου 2009, Ηράκλειο, Κρήτη

8. **Επισημαίνοντας** ότι η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης Ramsar, και ως εκ τούτου έχει δεσμευτεί να προστατεύσει όλους τους υγρότοπους και να προάγει τη συνετή χρήση τους μέσω εθνικών και τοπικών δράσεων.
9. **Υπενθυμίζοντας** ότι στην υπόδειξη 7.2 του 7^{ου} συμβουλίου Ramsar (San Jose, Costa Rica 1999) σχετικά με τη σημασία των μικρών υγροτοπικών οικοσυστημάτων, παροτρύνονται «*όλα τα συμβαλλόμενα μέρη που έχουν στην επικράτειά τους μικρούς υγρότοπους (πρέπει) να δίνουν ιδιαίτερη σημασία στη διασφάλιση της εφαρμογής της Σύμβασης για τους τόπους αυτούς σε αναγνώριση της ευαισθησίας τους και των ειδικών διαχειριστικών τους αναγκών, και, όπου απαιτείται, να εξετάζεται η συμπερίληψή τους στον Κατάλογο των Υγρότοπων Διεθνούς Σημασίας*».
10. **Υπενθυμίζοντας** επίσης ότι η Ελλάδα ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει υποχρέωση να εφαρμόζει όσα αναφέρονται στην Οδηγία του Συμβουλίου περί της διατήρησης των άγριων πτηνών (79/409/EEC), την Οδηγία του Συμβουλίου για τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων και της χλωρίδας και πανίδας (92/43/EEC), την Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά (Council Directive 2000/60/EC) και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το τοπίο.
11. **Επισημαίνοντας** ότι αρκετοί υγρότοποι είναι ήδη υπό το καθεστώς προστασίας των ανωτέρω θεσμικών ρυθμίσεων, ή ότι πληρούν τις προϋποθέσεις για προστασία.
12. **Τονίζοντας** ότι απαιτούνται άμεσες δράσεις για να προστατευτούν αυτά τα εύθραυστα οικοσυστήματα και να σταματήσει η περαιτέρω καταστροφή τους ώστε να διατηρηθούν οι λειτουργίες τους και τα οικολογικά τους χαρακτηριστικά, ενώ παράλληλα απαιτείται λεπτομερής σχεδιασμός για την αποκατάσταση των κατεστραμμένων ή υποβαθμισμένων υγρότοπων.

Ενθαρρύνουμε όλους τους σχετικούς φορείς να αναλάβουν πρωτοβουλίες στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους, στηρίζοντας σχέδια και προγράμματα για την προστασία των υγρότοπων των ελληνικών νησιών.

Καλούμε την Ελληνική Κυβέρνηση να εγγυηθεί την απαραίτητη νομική προστασία των νησιωτικών υγρότοπων, με την αποτελεσματική εφαρμογή της σχετικής εθνικής νομοθεσίας, εκπληρώνοντας τις υποχρεώσεις της έναντι των ευρωπαϊκών και διεθνών συνθηκών και θεσμοθετώντας τα απαραίτητα νέα νομικά και διοικητικά όργανα.

Παροτρύνουμε την Ελληνική Κυβέρνηση να διασφαλίσει την προστασία τους κατά προτεραιότητα, δεδομένου ότι η έλλειψη προστασίας των νησιωτικών υγρότοπων δεν παραβιάζει μόνο τις εθνικές και ευρωπαϊκές νομοθετικές διατάξεις και τις υποχρεώσεις έναντι των διεθνών συνθηκών, αλλά μπορεί να προκαλέσει επίσης σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε ορισμένα ελληνικά νησιά.

Καλούμε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εργαστεί για τη διατήρηση αυτού του μοναδικού δικτύου υγρότοπων και να εξαντλήσει τις δυνατότητές της όσο αφορά την προώθηση σχετικών δράσεων, την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των εθνικών μέτρων για το σκοπό αυτό αλλά και να διασφαλίσει ότι η προστασία αυτών των μοναδικών οικοσυστημάτων αποτελεί προτεραιότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ζητούμε από τους χρηματοδοτικούς φορείς και τα ερευνητικά ιδρύματα να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους στον τομέα αυτό και να στηρίξουν τα προγράμματα που στοχεύουν στη διατήρηση και την αποκατάσταση των νησιωτικών υγρότοπων, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών προγραμμάτων για την πλήρη τεκμηρίωση των οικολογικών χαρακτηριστικών και των αξιών τους.

Σε σχέση με τα ανωτέρω, **ΚΑΛΟΥΜΕ** τις ελληνικές εθνικές και τοπικές αρχές να θέσουν σε άμεση προτεραιότητα τις ακόλουθες δράσεις και μέτρα:

11^ο Διεθνές Συνέδριο για τη Ζωογεωγραφία, την Οικολογία και την Εξέλιξη της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών

21 - 25 Σεπτεμβρίου 2009, Ηράκλειο, Κρήτη

1. Το Ελληνικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων πρέπει να προωθήσει ένα προεδρικό διάταγμα σύμφωνα με το οποίο οι νησιωτικοί ρυάκες και χείμαρροι καθώς και οι εκβολές τους θα πρέπει να κηρυχθούν ως τόποι *ιδιαίτερης περιβαλλοντικής σημασίας* (όπως έχει γίνει π.χ. για την Αττική).
2. Τα αρμόδια υπουργεία και αρχές να προχωρήσουν στην οριοθέτηση όλων των ρυάκων και χείμαρρων, ιδιαίτερα εκείνων που σχηματίζουν υγρότοπους στις εκβολές τους.
3. Να περιληφθούν όλοι οι παράκτιοι υγρότοποι στη νομική περιγραφή της παράκτιας ζώνης και να δημιουργηθούν νομικές διατάξεις για την αυστηρή προστασία τους ως στοιχείων του αιγιαλού. Επίσης πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην οριοθέτηση του αιγιαλού και της παραλίας σε παράκτιες περιοχές με υγρότοπους.
4. Οι εθνικές και τοπικές διοικητικές υπηρεσίες πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην παρακολούθηση, φύλαξη και προστασία των νησιωτικών υγρότοπων.
5. Κατά τη διάρκεια της κτηματογράφησης των νησιών, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε περιοχές που φιλοξενούν υγρότοπους.
6. Οι βασικές προτάσεις του προγράμματος ENV/GR/000685¹ LIFE – Environment θα πρέπει να εφαρμοστούν σε όλους τους ταμιευτήρες νερού των νησιών.
7. Δεν πρέπει να κατασκευασθούν άλλες φραγμολίμενες στα νησιά. Οι εξωποτάμιοι ταμιευτήρες με πρηνή ήπια κλίση και πυθμένα με χώμα είναι σαφώς η πλέον περιβαλλοντικά αποδεκτή λύση.
8. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη διατήρηση των νησιωτικών υγρότοπων που βρίσκονται εντός των περιοχών NATURA 2000.
9. Ειδική προσοχή πρέπει να δοθεί επίσης σε ορισμένες προσαρμογές που απαιτούνται κατά την εφαρμογή της Κοινοτικής Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Νερά σε σχέση με τις πολλές και μικρές λεκάνες απορροής των νησιών.
10. Οι νησιωτικοί υγρότοποι πρέπει να περιληφθούν κατά προτεραιότητα μεταξύ των προστατευόμενων περιοχών κατά την εκπόνηση των τοπικών χωροταξικών σχεδίων (Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, Σχέδια Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης).²
11. Η πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τις αξίες των νησιωτικών υγρότοπων και τις δραστηριότητες που τους απειλούν πρέπει να συστηματικοποιηθεί, με έμφαση στην πληροφόρηση των νησιωτικών κοινωνιών, των τουριστικών και κτηματομεσιτικών φορέων και των επισκεπτών.

Τέλος, ζητάμε από την Οργανωτική Επιτροπή του 11^{ου} Συνεδρίου Ζωογεωγραφίας, Οικολογίας και Εξέλιξης της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών (11th ICZEGAR) να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στις ευρωπαϊκές, εθνικές, περιφερειακές και νομαρχιακές αρχές.

¹ «Μεσογειακές Δεξαμενές και Υγρότοποι. Μια επίδειξη της πολλαπλής διαχείρισης στο νησί της Κρήτης» Πανεπιστήμιο Κρήτης, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

² Η κατάσταση της πλειονότητας των νησιωτικών υγρότοπων της Ελλάδας έχει ήδη απογραφεί από το WWF Ελλάς και τα δεδομένα καταχωρούνται στις GrIsWet και GeoGrIsWet βάσεις δεδομένων. Τα δεδομένα παρέχονται ελεύθερα προς κάθε ενδιαφερόμενο μετά από σχετικό αίτημα.